ВЕБІНАР
«Розвиток системи вищої освіти і мережі закладів вищої освіти України
в контексті фундаментальних цінностей ЄПВО: інклюзія та різноманіття,
впливи демографічних змін»

Законодавче забезпечення розвитку вищої освіти і науки України в умовах воєнного стану і євроінтеграції:

Новації та перспективи

Олена КОЗІЄВСЬКА, к.н.держ.упр.
керівник секретаріату Комітету ВРУ з питань освіти, науки та інновацій
Національний експерт з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+

ВЕБІНАР • 28 жовтня 2026 року

Законодавча політика: війна та євроінтеграція

Стійкість системи сьогодні

Безперервність освіти, підтримка здобувачів і викладачів, діяльність переміщених університетів.

Конкурентоспроможність у перспективі

Якість освіти, автономія, дослідницька спроможність і сумісність із європейськими системами.

Людина в центрі змін

Доступ до якісної освіти з урахуванням життєвих обставин, потреб і професійних цілей.

Доступність і безперервність освіти в умовах війни

2022 • Закон № 2157-IX від 24.03.2022

Адаптація освітніх процедур до умов воєнного стану.

2023 -2025 • Закони № 2925-IX від 23.02.2023, № 3438-IX від 08.11.2023 і № 4034-IX від 29.10.2024

Особливий порядок вступу та підсумкової атестації в наступні роки.

Закон *«Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання результатів навчання осіб, які проживали на тимчасово окупованій території України»* № 3482-IX від 21.11.2023

Механізми визнання результатів навчання осіб, які проживали на тимчасово окупованій території України. Правові умови для продовження навчання в українській системі освіти

Забезпечення якості вищої освіти

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти» від 2 травня 2023 року № 3062-IX:

Постакредитаційний моніторинг

Оцінювання виконання рекомендацій і відповідності критеріям акредитації.

Інституційна акредитація

Унормування процедури та оцінювання спроможності університету.

Міжнародне визнання

Можливість визнання акредитації іноземних і міжнародних агентств із визначеного переліку.

Апеляційні процедури

Удосконалення засад діяльності НАЗЯВО та Апеляційної палати.

Законодавчі рішення 2024 року

***Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу»* № 3642-IX від 23 квітня:**
Індивідуальні освітні траєкторії та вдосконалення освітнього процесу. Вибір програм і компонентів навчання з урахуванням власних потреб та професійних цілей.

***Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підтримки наукової роботи в закладах вищої освіти»* № 3791-IX від 6 червня:** Підтримка наукової роботи в закладах вищої освіти.

Академічна доброчесність

Закон № 4742-IX від 18.12.2025

Введено в дію 31 липня 2026 року.

Довіра до результатів освіти й науки

Спільні правила для навчання, викладання, досліджень та оцінювання.

Культура доброчесності

Чесність, довіра, повага, справедливість, відповідальність, стійкість і рішучість.

Доброчесність: правила та захист прав

Порушення

Плагіат, фабрикація, фальсифікація, порушення авторства, недоброчесне оцінювання та інші визначені законом дії.

Відповідальне використання ШІ

Дотримання встановлених правил використання та розкриття згенерованих результатів.

Справедливі процедури

Доказовість, співмірність заходів реагування, право надати пояснення й оскаржити рішення.

Суспільна відповідальність

Відповідальність держави за вищу освіту та вищої освіти перед суспільством.

Євроінтеграційні орієнтири

Розділ 3 • Кластер 2 «Внутрішній ринок»

Свобода підприємництва і надання послуг: професійні кваліфікації.

Розділ 25 • Кластер 3

Наука та дослідження: інфраструктура, інвестиції, дослідницька й інноваційна екосистема.

Розділ 26 • Кластер 3

Освіта та культура: доступність, мобільність, визнання кваліфікацій і моніторинг результатів.

Професійні кваліфікації: бенчмарки 3.1 і 3.2

Регульовані професії

Розроблення та прийняття Закону України про регульовані професії, яким буде передбачено визначення загальних правових засад регулювання доступу до регульованих професій.

Визнання професійних кваліфікацій

Узгодження з Директивою 2005/36/ЄС.

Національна система кваліфікацій

Розроблення та прийняття Закону України про національну систему кваліфікацій.

Наука та дослідження: бенчмарки 25.1–25.3

25.1 • Інвестиційна спроможність

Умови для збільшення інвестицій у дослідження та науку, зокрема державного фінансування.

25.2 • Дослідження та інновації

- Інноваційні екосистеми, розумна спеціалізація та співпраця приватного й державного секторів.
- Супроводження та прийняття Закону України про підтримку та розвиток інноваційної діяльності, положення якого імплементують Регламент (ЄС) 2021/819.
- Розроблення та прийняття Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання діяльності у сфері трансферу технологій.

25.3 • Європейський дослідницький простір

Реалізація дорожньої карти та розвиток дослідницької інфраструктури.

Освіта та культура: бенчмарк 26.1

Соціальний вимір вищої освіти

Супроводження та прийняття Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки її здобувачам.

Міжнародна сумісність

Внесення змін до законодавства України щодо впровадження в повному обсязі Програми Еразмус+. Супроводження та прийняття Закону України про ратифікацію Глобальної конвенції про визнання кваліфікацій, що стосуються вищої освіти

Освіта впродовж життя

Доступність навчання для дорослих і можливості професійного оновлення. Супроводження та прийняття Закону України про освіту дорослих.

Цифрова трансформація

Електронні документи про освіту та розвиток цифрових освітніх інструментів.

Закону України № 4946-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо фінансування здобуття вищої освіти та надання державної цільової підтримки здобувачам вищої освіти»: архітектура нової моделі фінансування

Вступник у центрі моделі

Академічний результат, освітній вибір, життєва ситуація та потреби країни у фахівцях.

Державне замовлення

Безпека й оборона: підготовка під визначені потреби з гарантованим працевлаштуванням.

Державні та регіональні бюджетні місця

Відновлення й розвиток: безоплатне навчання за конкурсом, без примусового працевлаштування.

Гранти, пільгові кредити та ваучери

Повна або часткова оплата навчання та підтримка особистого вибору.

Державні гранти: вибір і підтримка

Механізм надання

Вступник проходить за конкурсом на контракт. Держава повністю або частково оплачує навчання грантом.

Академічні гранти

За високі результати зовнішнього оцінювання для підтримки вибору закладу та програми.

Гранти Героїв і соціальні гранти

Для визначених категорій ветеранів, постраждалих учасників Революції Гідності та вразливих груп населення.

Спеціальні гранти

За мистецькі й спортивні досягнення. Окремий грант для підготовки офіцерів запасу.

Прогноз потреби у фахівцях

Інформаційно-аналітична система

Збір, оброблення й аналіз даних про стан, тенденції та прогнози ринку праці.

Електронна взаємодія реєстрів

Безоплатний обмін даними державних реєстрів і баз для обґрунтованого планування.

Основа розподілу бюджетних місць

Відповідність підготовки реальним потребам економіки та суспільства.

Повторне навчання за державної підтримки

Можливість повторно здобути той самий ступінь

Для тих, хто вже навчався за бюджетні кошти або з державним грантом, за визначених умов.

Страховий стаж або стан здоров’я

Щонайменше 7 років страхового стажу після попереднього навчання або втрата можливості працювати за станом здоров’я.

Окремі категорії постраждалих від війни

Учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни та постраждалі учасники Революції Гідності, незалежно від стажу.

Державна цільова підтримка

Ветерани та постраждалі від війни

Учасники бойових дій і члени сімей, особи з інвалідністю внаслідок війни, особи з особливими заслугами, постраждалі учасники Революції Гідності.

Особи, які потребують соціального захисту

ВПО, діти-сироти й позбавлені батьківського піклування, особи та діти з інвалідністю.

Інші визначені категорії

Постраждалі від Чорнобильської катастрофи, шахтарі та їхні діти, діти з багатодітних сімей із п’ятьма й більше дітьми.

Безоплатність: законодавчі запобіжники

Закон фіксує мінімальні обсяги бюджетного фінансування — їх не можна зменшити

Не менш як 51% випускників шкіл

Підтримка бакалаврату через державне замовлення, бюджетні місця та гранти.

Не менш як 50% бюджетних бакалаврів

Можливість продовжити навчання в магістратурі за бюджетні кошти.

Не менш як 5% бюджетних магістрів

Можливість бюджетного навчання для здобуття ступеня доктора філософії або доктора мистецтва.

Захист загального обсягу видатків

Не нижче видатків попереднього року, помножених на коефіцієнт інфляції.

Очікувані результати фінансової реформи

Безоплатність та освітній вибір

Збереження безоплатної вищої освіти та підтримка вибору вступника.

Адресність підтримки

Більше можливостей для соціально незахищених і вразливих категорій населення.

Відновлення країни та розвиток регіонів

Спрямування ресурсів на потреби держави й регіональні пріоритети.

Освіта впродовж життя

Оновлення професійних компетентностей і можливості повторного навчання.

Дослідницька інфраструктура

Закон № 4794-IX від 25.02.2026

Правові зміни щодо дослідницької інфраструктури та підтримки молодих учених.

Мережеве використання обладнання

Спільний доступ до приладів, лабораторій і дослідницьких комплексів.

Реєстр дослідницької інфраструктури

Системне уявлення про наявні активи, їхній стан і потенціал використання.

Молоді вчені та відкрита наука

Дослідницька кар’єра

Статус постдокторанта та розширення можливостей підтримки молодих учених.

Відкрита наука й FAIR

Дані, придатні до пошуку, доступу, взаємодії та повторного використання.

Умови реалізації

Цифрова інфраструктура, правила доступу, захист чутливої інформації та належне фінансування.

Управління наукою: законопроєкт № 10424

Стратегія розвитку на п’ять років

Цілі, перспективні напрями, кадровий потенціал і матеріально-технічне забезпечення.

Показники діяльності керівника

- Кількість поданих і зареєстрованих грантових заявок та/або отриманих міжнародних грантів,
- обсяги надходжень до спеціального фонду установи;
- кадрова політика, показники кадрової політики, включно із часткою молодих учених;
- результати державної атестації.

Підзвітність і конкурсні процедури

Щорічні звіти, публічність результатів та уточнення порядку обрання керівників, обмеження перебування на посаді керівника однієї державної наукової установи не більше двох строків.

Пріоритети науки: законопроєкт № 13629

Довгострокові пріоритети • 10 років

Стратегічні напрями, які затверджуватиме Верховна Рада України.

Середньострокові пріоритети • 5 років

Конкретизація урядом із можливістю реагувати на нові виклики.

Форсайт і моніторинг

Прогнозно-аналітичні дослідження, зв’язок із фінансуванням та щорічна оцінка реалізації.

Підтримка і розвиток інноваційної діяльності: законопроєкт № 13715

Інноваційна екосистема

Стартапи, інкубатори, акселератори, хаби, кластери та спін-оф компанії.

Інструменти підтримки

Гранти, ваучери та інноваційне партнерство на конкурсній основі.

Роль університетів

Співпраця з бізнесом, трансфер технологій і практичне використання результатів досліджень.

Перспективи законодавчих змін

ЄС нагадує, що Україна має досягти суттєвого прогресу у виконанні цільових показників, встановлених у межах Європейського простору вищої освіти, а також запровадити систему моніторингу, яка дозволить надійно відстежувати їх виконання.

Модернізація мережі закладів вищої освіти

ЄС зазначає, що Україні слід надати пріоритет переходу до інституційної акредитації закладів вищої освіти.

Дякую за увагу